CZU: 811.135.1`276.6:61 https://doi.org/10.59295/drgl2025.46

DINAMISMUL LIMBAJULUI MEDICAL

THE DYNAMISM OF MEDICAL LANGUAGE

Mădălina Roxana BULAI

profesoară de limba română, Școala Gimnazială Bahnă, județul Neamț
doctorandă, anul IV, Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-9194-0142

Abstract: ***Technological and scientific advancements directly influence vocabulary, the most dynamic and flexible component of language. These changes lead to the emergence of new terms, the semantic reinterpretation of existing words, and their adaptation in both general and specialized language. This paper analyzes medical discourse by identifying the functions and meanings of terms in various types of texts, examining specific semantic processes, and assessing the expressiveness of lexical units that have undergone terminologization. It also explores the interaction between medical language and other specialized fields. In other words, the enrichment of medical vocabulary is a complex process that involves both the assimilation of new terms and their correct usage. This dynamic influences professional communication and impacts both specialists and the general public.***

Keywords: *medical, discourse, metaphor, methods, vocabulary, terminology, language*

Preliminarii

Limba română este un sistem dinamic, predispus la schimbări, iar vocabularul său, cea mai flexibilă componentă, este influențat de factori extralingvistici. Introducerea termenilor noi și transferul acestora din lexicul specializat în cel comun determină presiuni semantice asupra vorbitorilor (Bidu-Vrănceanu, 2000). Distincția dintre aceste două registre lexicale este esențială pentru delimitarea clară a obiectului de cercetare, permițând o analiză riguroasă a transformărilor lingvistice. Lexicul specializat se caracterizează prin mărci stilistice și diastratice, care oferă indicii despre contextul lingvistic și extralingvistic în care sunt utilizate unitățile lexicale. Relația dintre lexicul medical și cel comun poate fi analizată prin metode specifice, precum analiza semantică contextuală și analiza textuală (Bidu-Vrănceanu, 2000).

Terminologia medicală românească reflectă influențe culturale și lingvistice diverse, provenind din rusă, italiană, latină, greacă și franceză. După 1989, engleza a devenit principala sursă de împrumuturi, depășind nivelul lexical și incluzând împrumuturi semantice, calcuri frazeologice, lexicale și gramaticale. Acest proces a transformat engleza într-o limbă esențială pentru comunicarea medicală, utilizată nu doar în contexte profesionale, ci și în discuțiile informale dintre specialiști. Cu toate acestea, în ciuda anglicizării evidente, terminologia medicală românească își păstrează rădăcinile romanice. Termenii de origine greacă și latină, alături de neologismele de proveniență franceză, continuă să joace un rol fundamental, consolidând caracterul romanic al acestui lexic specializat. Prin

urmare, fenomenul anglicizării nu afectează structura de bază a limbajului medical, ci contribuie la diversificarea și adaptarea sa la cerințele actuale ale comunicării științifice.

Un exemplu recent al influențelor externe asupra lexicului medical este impactul pandemiei de COVID-19. Aceasta a determinat îmbogățirea vocabularului limbii române cu termeni noi, influențați în mare parte de mediul media, care a facilitat răspândirea rapidă a unor concepte medicale și sociale. Postările de pe rețelele sociale, reacțiile publicului la comunicările oficiale și discursurile pro și contra măsurilor de restricție au contribuit la modelarea discursului public. Mass-media a jucat un rol esențial în difuzarea unor noi termeni și în reinterpretarea sensurilor existente, determinând astfel modificări semnificative în comunicarea contemporană.

Această lucrare își propune să analizeze modul în care discursul medical a fost reflectat și recontextualizat în diverse sfere ale comunicării. De asemenea, urmărește să evidențieze schimbările lingvistice generate de criza sanitară și să contribuie la înțelegerea proceselor prin care lexicul medical românesc se adaptează la noile realități sociale și științifice.

Dinamica lexicală și influențele asupra vocabularului

În lingvistică, termenul „dinamic" evidențiază schimbarea continuă, dezvoltarea extensivă și transformările pe care le suferă vocabularul unei limbi. Acesta este strâns legat de definiția din dicționar a adjectivului „dinamic", care desemnează un proces aflat în continuă mișcare și evoluție (Avram, 2003). Dinamica limbii reflectă atât variațiile sale în diacronie, adică evoluția de-a lungul timpului, cât și în sincronie, prin manifestările sale în diverse contexte contemporane (Avram, 2003). Prin urmare, acest concept include aspecte precum schimbarea, diversitatea și dezvoltarea lexicală.

Mobilitatea vocabularului este una dintre trăsăturile fundamentale ale sistemului lexical. Evoluția societății determină și transformările din limbaj, ceea ce subliniază legătura strânsă dintre lexic și realitatea socială. Așa cum afirmă Dumitrescu (1994), „limba evoluează din cauza că evoluează lumea", ceea ce înseamnă că modificările sociale influențează inevitabil structura și utilizarea lexicului.

În timp, schimbările pot afecta atât forma fonetică a cuvintelor, cât și sensul acestora. Dinamismul limbii se manifestă prin transformările semantice ale termenilor, cauzate de mai mulți factori:

- **Factori istorici**, care includ progresul științific și apariția unor concepte noi, ce necesită redefinirea sau extinderea sensului unor termeni existenți;
- **Factori sociali**, ce pot duce la specializarea sau generalizarea sensurilor cuvintelor;
- **Factori psihologici**, care se reflectă, de exemplu, în tendința de eufemizare – înlocuirea termenilor considerați jignitori cu expresii mai acceptabile;
- **Factori lingvistici**, care implică modificări fonetice, morfologice sau sintactice ce influențează sensul și utilizarea termenilor.

În procesul de evoluție istorică, un cuvânt poate suferi **extensiune semantică**, adică o lărgire a sensului, fenomen ce apare prin metonimie sau prin alunecare de sens. De asemenea, se poate produce **restricția semantică**, care implică trecerea unui termen de la un sens general la unul mai specific.

Un alt aspect important al dinamicii lexicului este pierderea treptată a legăturii semantice dintre un cuvânt și sensul său inițial. În anumite cazuri, evoluția semantică determină apariția unor termeni noi, iar conexiunea cu sensul original se estompează (Ionaș, 2009). Expresivitatea lexicală este, de asemenea, o dimensiune esențială a acestei dinamici. Cuvintele pot avea un **sens propriu**, fundamental și stabil, dar și un **sens figurat**, care se dezvoltă prin utilizarea figurilor de stil și prin extinderea semantică determinată de context.

Prin urmare, raportul dintre limbă și societate se reflectă în procesul continuu de împrumut lexical, de îmbogățire semantică și de formare a unor termeni noi. Evoluția semantică contribuie atât la creșterea cantitativă a vocabularului, cât și la rafinarea sa calitativă, consolidând astfel dinamismul și adaptabilitatea limbii.

Abordările terminologiei medicale în mass-media se înscriu în sfera distincțiilor stabilite de Angela Bidu-Vrănceanu, care diferențiază între terminologia internă, specifică specialiștilor și caracterizată prin precizie și rigoare științifică, și terminologia externă, destinată publicului larg, cu un caracter descriptiv și adaptat comunicării cotidiene. Astfel, mass-media joacă un rol fundamental în răspândirea și accesibilizarea terminologiei medicale, facilitând înțelegerea conceptelor de specialitate pentru receptorii fără pregătire în domeniu.

Deși formarea terminologiei medicale se bazează în principal pe lucrări științifice și tratate de specialitate, mass-media contribuie esențial la popularizarea acesteia prin integrarea termenilor specializați în discursul obișnuit. Procesul de vulgarizare științifică devine astfel o necesitate, întrucât permite transformarea conținutului tehnic într-un mesaj accesibil, fără a-i compromite acuratețea. Publicul larg manifestă un interes tot mai crescut pentru informațiile medicale, iar emițătorul trebuie să adapteze limbajul, menținând însă un echilibru între claritate și fidelitate față de realitatea științifică.

Această nevoie de adaptare a discursului medical s-a accentuat în timpul pandemiei de COVID-19, când informațiile despre prevenție, simptome și tratamente au fost esențiale pentru populație. Mass-media nu s-a limitat doar la rolul de transmitere a informației, ci a contribuit la explicarea detaliată a fenomenelor medicale, facilitând înțelegerea acestora prin intermediul unor tehnici specifice. Astfel, s-a recurs la utilizarea figurilor de stil precum analogii, comparații și metafore, la reformulări explicative, precum și la substituiri sinonimice menite să facă termenii științifici mai accesibili. Această adaptare a fost esențială în contextul în care o mare parte a populației a intrat brusc în contact cu un vocabular medical specializat, fiind necesară decodificarea și simplificarea mesajelor pentru a evita confuziile și dezinformarea.

Un alt aspect semnificativ în dezvoltarea terminologiei medicale mediatizate îl reprezintă expansiunea telemedicinei, devenită o soluție de primă necesitate în perioada pandemiei, odată cu limitarea contactului fizic și distanțarea socială. Consultațiile online au condus la introducerea unor noi termeni medicali, precum telehealth, e-health, m-health și connected health, care desemnează diverse ramuri ale asistenței medicale la distanță. Deși inițial termenul telemedicină desemna strict furnizarea serviciilor medicale prin intermediul tehnologiilor de comunicare, acesta a ajuns să fie folosit interschimbabil cu telehealth și e-health, atât de către specialiști, cât și de către publicul larg.

Astfel, discursul medical din mass-media s-a transformat într-un mijloc esențial de educare a populației, având un impact semnificativ asupra înțelegerii fenomenelor medicale și a noilor concepte apărute în acest domeniu. Vulgarizarea științifică, deși poate ridica riscuri de denaturare a informației, a demonstrat că poate funcționa eficient atunci când este realizată responsabil, cu scopul de a instrui publicul și de a facilita accesul la informații corecte. Evoluția terminologiei medicale în spațiul public este un proces dinamic, în continuă transformare, influențat atât de progresele științifice, cât și de nevoia societății de a înțelege și de a se adapta noilor realități medicale.

Începutul pandemiei, la 11 martie 2019, a determinat schimbări semnificative nu doar în modul de viață al oamenilor, ci și în vocabularul utilizat, aducând în uz termeni medicali care fie erau cunoscuți, dar utilizati ocazional, fie au căpătat noi sensuri. Inițial, criza provocată de COVID-19 a fost marcată de un discurs ambiguu, însă, treptat, acesta a început să fie decodificat, iar termenii medicali au devenit elemente esențiale în comunicarea cotidiană.

Printre cei mai utilizați termeni în această perioadă s-au numărat „pandemie" și „epidemie", ambele desemnând răspândirea unei boli pe un teritoriu extins, dar pandemia implicând o extindere internațională. Noțiunea de „coronavirusuri" a fost readusă în prim-plan, desemnând o familie de virusuri ce afectează atât oamenii, cât și animalele, iar „noul coronavirus" a fost definit drept un virus respirator anterior necunoscut la om. COVID-19, acronim din limba engleză pentru „Coronavirus Disease", a devenit termenul oficial al bolii infecțioase cauzate de acest virus, iar SARS-CoV-2 a fost numele oficial atribuit virusului de către Organizația Mondială a Sănătății, indicând o variantă nouă a sindromului respirator acut sever.

Pe lângă acești termeni, vocabularul medical utilizat în mass-media și în comunicarea zilnică a fost îmbogățit cu concepte precum „infecție", „perioadă de incubație", „pacient asimptomatic", „focar", „carantină" și „autoizolare", fiecare dintre ele definind aspecte specifice ale răspândirii și gestionării virusului. Alți termeni medicali precum „dispnee", „incidență", „automedicație" sau „imunizare" au devenit parte integrantă a discursului public, reflectând impactul direct al pandemiei asupra sănătății individuale și colective.

În articolul *Sous le fouet des mots pendant la pandémie de COVID-19*, publicat în revista ANADISS, Dana Humoreanu și Roxana Filip evidențiază faptul că unele cuvinte și expresii precum „test", „diagnostic", „spitalizat", „pacient", „confirmat" sau „caz" au fost receptate aproape exclusiv cu sens negativ. În acest context pandemic, sensurile tradiționale ale acestor termeni au fost amplificate, iar unele cuvinte au dobândit o încărcătură emoțională puternică, precum „infectat", „comorbidități", „ATI", „epidemie" sau „decedat". Pe de altă parte, termeni precum „vindecat" sau expresii de tipul „rata de incidență a cazurilor a scăzut" au fost asociate cu o conotație pozitivă, oferind speranță și diminuând anxietatea colectivă.

Observăm, astfel, prezența unor raporturi de polisemie în limbajul medical, nu neapărat prin extinderea semnificației tehnice a termenilor, ci prin integrarea acestora în limbajul cotidian, unde pot căpăta noi conotații. Pandemia a determinat o apropiere a vorbitorilor nespecializați de domeniul medical, accelerând migrarea terminologiei științifice către limbajul comun. Această evoluție a demonstrat că, în momente de criză,

adaptarea vocabularului devine esențială pentru o mai bună înțelegere a fenomenelor și pentru gestionarea colectivă a situațiilor de urgență sanitară.

În urma analizei efectuate asupra evoluției vocabularului medical și a influenței pandemiei de COVID-19 asupra limbii române, se observă o dinamică remarcabilă a limbii, alimentată de schimbările semantice și de adaptarea rapidă a vocabularului la nevoile comunicării cotidiene. În perioada pandemiei, termenii specifici domeniului medical au fost integrați în limbajul comun, modificându-și sensurile și capătând o conotație mult mai accentuată, adesea negativă, în special în contexte ce fac referire la infecții, carantină și decese. Această adaptare a fost posibilă datorită prezenței constante a mass-media, care a jucat un rol esențial în vulgarizarea informațiilor științifice și în apropierea publicului larg de terminologia medicală.

Dinamismul lexical a fost evident și în introducerea de noi termeni precum „telemedicină", „e-health", „m-health" și altele, ca urmare a digitalizării și a evoluției metodelor de consultanță medicală, iar aceste noi concepte au fost integrate în limbajul uzual, având un impact semnificativ asupra comunicării medicale. În acest context, au apărut și noi strategii lingvistice de vulgarizare, menite să facă accesibile cunoștințele științifice unui public nespecializat.

Astfel, putem concluziona că pandemia de COVID-19 nu doar că a adus schimbări semnificative în domeniul medical, dar a accelerat și procesul de adaptare al limbii române, favorizând o mai bună înțelegere a terminologiei științifice de către toți vorbitorii, indiferent de pregătirea lor de specialitate.

Bibliografie:

1. BIDU-VRĂNCEANU, Angela, (2010), (coord.),*Terminologie şi terminologii,* Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.
2. BIDU-VRÎNCEANU, Angela, (2007)*, Lexicul specializat în mişcare. De la dicţionare la texte*, Editura Universităţii din Bucureşti, 266 p.
3. BUSUIOC, I.*,* (2003)*, Introducere în terminologie*, Universitatea din Bucureşti.
4. BIDU-VRÎNCEANU, (2000), Angela, *Lexic comun, lexic specializat,* Editura Universităţii din Bucureşti.
5. FLAIŞER, Mariana, (2012) *Terminologia medicală: Formare. Evoluţie. Sensuri*, Editura Sintech, Craiova.
6. GRAUR-VASILACHE, Maria, (2003) *Tendințe de internaționalizare și modernizare a terminologiilor de specialitate.* În: Limba română, nr. 6-10, p. 214-228.
7. HUMOREANU, Dana, (2017), *Ce-ai vrut să spui, doctore? Mesajul medical: coduri şi interpretare,* Editura Universităţii „Ştefan cel Mare", Suceava, p. 174.
8. HUMOREANU, Dana și FILIP, Roxana (2021) - *Sous le fouet des mots pendant la pandémie de COVID-19,* revista ANADISS, nr.31(I).
9. HUMOREANU (GĂINARIU), (2017) Daniela, *Coduri și interpretarea lor semiolingvistică în limbajul medical*, Suceava.
10. MICU, Eugenia, (2018) *Terminologia medicală în limba română: Evoluție și tendințe,* Chișinău.
11. NECHITA (ATOMEI), Oana Liliana, (2012), *Analiza discursului medical în domeniul nutriției*, Suceava.
12. RIZEA, Monica Miheala, (2009), *De la monosemie la polisemie în terminologia științifică actuală,* București.

13. STAICU, S. N., (2016), *Linguistic concepts in terminology. Medical Terms in context*.
14. STAICU, S.N., (2016), A*specte ale limbajului medical românesc actual. Perspectivă sincronică. Sistem și discurs,* Timișoara.
15. STOICHIȚOIU-ICHIM, Adriana, (2013), *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică/ Influențe/ Creativitate.* București: BIC ALL. ZAMFIR, Anca Elena, *Variație și dinamică în limbajul medical,* Ed. Rovimed Publishers.